

คำชี้แจง

งานวิจัยเรื่องการสังเคราะห์งานวิจัยด้านการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ระหว่างปี 2546-2552 ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นการสังเคราะห์งานวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ตามหลักการวิเคราะห์ห่อภิมาณ (meta-analysis) ที่ริเริ่มโดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มุ่งสังเคราะห์งานวิจัยของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานอื่นๆ ระหว่างปี พ.ศ. 2546-2552 เพื่อรวบรวมองค์ความรู้และจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายด้านการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์เป็นงานวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพรวม 175 เล่ม กระบวนการสังเคราะห์งานวิจัยประกอบด้วยขั้นตอนหลัก 4 ขั้นตอน คือ ก) การศึกษาและประเมินคุณภาพงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ ข) การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น ค) การสังเคราะห์งานวิจัยเชิงปริมาณด้วยการวิเคราะห์ห่อภิมาณ และ ง) การสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิมาณร่วมกับการวิเคราะห์เมทริกซ์ ผลกระทบไขว้ ผลการวิจัยนอกจากจะได้ข้อสรุปเกี่ยวกับคุณภาพงานวิจัยและขอบข่ายงานวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานวิจัยและกำหนดทิศทางการงานวิจัยในอนาคต ข้อสรุปเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และข้อสรุปที่เป็นองค์ความรู้ใหม่จากการสังเคราะห์งานวิจัยด้านการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ครอบคลุม ทูมชน และสังคม อันเป็นประโยชน์ต่อการนำองค์ความรู้ไปปรับปรุงผลลัพธ์ด้านการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ครอบคลุม ทูมชน และสังคม ผลการวิจัยเป็นข้อสรุปอย่างลุ่มลึกที่สามารถใช้ในการกำหนดนโยบายเพื่อการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รวมทั้งได้แนวทางในการดำเนินการสังเคราะห์งานวิจัยโดยใช้วิธีวิทยาและการวิเคราะห์ด้วยสถิติขั้นสูง

ผู้รับผิดชอบดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยอาจารย์และนิสิตนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชา 2756704 การสังเคราะห์งานวิจัย (Research Synthesis) ภาคปลาย ปีการศึกษา 2552 ของภาควิชาวิจัยและจิตวิทยา การศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 20 คน โดยทำการวิจัยเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาดังกล่าว ผู้วิจัยทุกคนได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้งานวิจัยด้านการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ซึ่งช่วยขยายขอบเขตความรู้ด้านเนื้อหา (content) การวิจัยให้ก้าวหน้ามากขึ้น ได้รับประสบการณ์ใน

การสังเคราะห์งานวิจัยด้วยนวัตกรรมด้านวิวิทย์วิทยาการสังเคราะห์ ซึ่งเป็นประสบการณ์ที่มีคุณค่าสูง ส่งผลให้การเรียน การสอนรายวิชาดังกล่าวประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของรายวิชาอย่างยิ่ง ผู้วิจัยทุกคนขอกราบ ขอบพระคุณกระทรวงการพัฒนาศักยภาพและความมั่นคงของมนุษย์ที่เห็นชอบงบประมาณเพื่อสนับสนุนการวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบคุณผู้ประสานงานคุณนันทน์นภัส การะเกตุ ซึ่งให้ความช่วยเหลืออย่างดีในการให้ข้อมูลและการจัดหารายงาน วิจัยของกระทรวงการพัฒนาศักยภาพและความมั่นคงของมนุษย์ ทำยที่สุดนี้ผู้วิจัยมุ่งหวังว่าผลการสังเคราะห์งานวิจัย ครั้งนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับข้าราชการและเจ้าหน้าที่ในกระทรวงการพัฒนาศักยภาพและความมั่นคงของมนุษย์ ผู้เกี่ยวข้อง และนักวิจัยทั่วไปในด้านการพัฒนามนุษย์และสังคม เพื่อให้เกิดความมั่นคงและเข้มแข็งสืบไป

ผู้วิจัย

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อสังเคราะห์งานวิจัยที่สนับสนุนโดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งเผยแพร่ ระหว่างปี พ.ศ. 2546-2552 2) เพื่อใช้ผลการสังเคราะห์งานวิจัยสร้างองค์ความรู้ด้านการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และ 3) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ การสังเคราะห์งานวิจัยใช้การวิเคราะห์ทอิกมานในกรณีที่เป็น การสังเคราะห์งานวิจัยเชิงปริมาณและใช้การวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณาภิมานร่วมกับการวิเคราะห์เมทริกซ์ ผลกระทบไขว้ในกรณีที่เป็นการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพ การดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย 10 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์วิจัย 2) การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง 40 รายการ เพื่อจัดทำกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งแสดง ระบบการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ประกอบด้วย ปัจจัยป้อน กระบวนการ ผลลัพธ์ และตัวแปรปรับ หรือตัวแปรกำกับ 3) การรวบรวมและจัดทำทำเนียบงานวิจัย จำนวน 175 เล่ม ประกอบด้วยงานวิจัยเชิงปริมาณ 41 เล่ม งานวิจัยเชิงคุณภาพ 134 เล่ม 4) การสร้าง และตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ รวม 4 ชุด ซึ่งคณะผู้วิจัย 20 คน ได้ ดำเนินการรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2553 5) การประเมินคุณภาพงานวิจัย 175 เล่ม 6) การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น ใช้สถิติภาคบรรยาย 7) การกำหนดกรอบการวิเคราะห์สำหรับการสังเคราะห์ ชาติพันธุ์วรรณาภิมาน 7 กรอบ ได้แก่ การเคหะ เด็กและเยาวชน ครอบครัว ชุมชนและสังคม ผู้ด้อยโอกาสและคน พิการ สตรี และ ผู้สูงอายุ 8) การวิเคราะห์ทอิกมาน ประกอบด้วย ก.) การวิเคราะห์เพื่อประมาณค่าขนาดอิทธิพลจาก งานวิจัย ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ จำนวน 791 ค่า ข.) การศึกษาความแตกต่างของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน และการวิเคราะห์โมเดลเชิงเส้นตรงระดับลดหลั่น (HLM) ค.) การศึกษาปัจจัย คุณลักษณะงานวิจัยที่ส่งผลต่อค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (MRA) และ ง.) การ ตรวจสอบความตรงของโมเดลเชิงสาเหตุของผลการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยใช้การวิเคราะห์ โมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้น (SEM) และ 9) การวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณาภิมาน ประกอบด้วย ก.) การกำหนด การแปลความหมาย และการเปรียบเทียบอุปลักษณะ และ ข.) การสรุปสาระในรูปความสัมพันธ์ระหว่างประเด็น อุปลักษณะ การให้รหัส และการนำเสนอเป็นเมทริกซ์ผลกระทบไขว้ และ 10) การสรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการ สังเคราะห์งานวิจัย เพื่อกำหนดนโยบายและจัดทำรายงานวิจัย

สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ ประกอบด้วยงานวิจัยที่สนับสนุนโดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 93 เล่ม วิทยานิพนธ์จากมหาวิทยาลัยของรัฐ 58 เล่ม และงานวิจัยอื่นๆ 24 เล่ม คุณภาพงานวิจัยโดยเฉลี่ย มีระดับปานกลาง ประเด็นที่ควรมีการปรับปรุงคุณภาพมี 3 ประเด็น ได้แก่ 1) การกำหนดขอบเขตของการวิจัยให้เหมาะสมและมีเหตุผลรองรับ 2) การเขียนสมมติฐานให้ถูกต้อง และชัดเจน และ 3) การเขียนข้อจำกัดของงานวิจัยให้ ถูกต้อง และมีเหตุผล ผลการวิจัยนำเสนอเป็น 3 ตอนตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยสองตอนแรกครอบคลุม วัตถุประสงค์การวิจัย 2 ข้อแรก นำเสนอแยกเป็นผลการสังเคราะห์เชิงปริมาณในตอนหนึ่ง และผลการสังเคราะห์เชิงคุณภาพในตอนที่สอง และตอนที่สามนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 3 ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิจัยและองค์ความรู้จากการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงปริมาณ

ผลการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงปริมาณ 41 เล่ม ได้ผลการวิจัยในรูปค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่างตัวแปรต้น/ตัวแปรจัดกระทำกับตัวแปรตามด้านการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีจำนวน 791 ค่า มีการแจกแจงเป็นรูปโค้งเบ้ทางบวก การประมาณค่าก่อนและหลังการปรับแก้ค่าความคลาดเคลื่อนในการวัด ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ

0.123 และ 0.141 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.256 และ 0.292 ตามลำดับ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทั้งก่อนและหลังการปรับแก้ส่วนใหญ่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ย และมีการกระจายค่อนข้างสูง

หลังจากการตรวจสอบนัยสำคัญของความแปรปรวนในผลการวิจัยที่วัดในรูปค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แล้ว เป็นการวิเคราะห์หือภิมาณเพื่ออธิบายความแตกต่างระหว่างค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โดยใช้คุณลักษณะงานวิจัยเป็นตัวแปรกำกับ สรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (MRA)

เมื่อใช้ผลการวิจัยวัดในรูปค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่ปรับแก้แล้วเป็นตัวแปรตาม คุณลักษณะงานวิจัยและคุณภาพงานวิจัยรวม 16 ตัวแปร เป็นตัวแปรกำกับ ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ พบว่าตัวแปรกำกับ 14 ตัวแปร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญ ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนระดับลดหลั่น 3 ขั้นตอน พบว่ามีตัวแปรกำกับเพียง 6 ตัวแปร ที่มีอิทธิพลทางบวก และสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของผลการวิจัยได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย ตัวแปรคุณลักษณะด้านการพิมพ์และผู้วิจัย จำนวน 1 ตัวแปร คือ ตัวแปรจำนวนหน้าทั้งหมด ตัวแปรคุณลักษณะด้านเนื้อหาของสาระของงานวิจัย จำนวน 2 ตัวแปร คือ ตัวแปรตัวมีวัตถุประสงค์การวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อการศึกษารายกรณี และ ตัวแปรตัวมีวัตถุประสงค์การวิจัยเชิงปริมาณเพื่อการศึกษาหรือบรรยาย และ ตัวแปรคุณลักษณะด้านวิธีวิทยาการวิจัย จำนวน 3 ตัวแปร คือ ตัวแปรจำนวนตัวแปรตาม ตัวแปรจำนวนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และตัวแปรตัวมีประเภทของเครื่องมือที่เป็นแบบวัดหรือแบบทดสอบ ข้อค้นพบนี้แสดงว่า งานวิจัยที่มีจำนวนหน้ามาก มีวัตถุประสงค์การวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อการศึกษารายกรณี เพื่อการศึกษาและบรรยาย ใช้เครื่องมือในการวิจัยจำนวนมาก มีตัวแปรตามในจำนวนที่ไม่มากเกินไป หรือใช้เครื่องมือเป็นแบบวัดหรือแบบทดสอบ มีแนวโน้มที่จะมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงมากกว่างานวิจัยประเภทอื่นๆ อาจเนื่องมาจากงานวิจัยดังกล่าวสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความตรงได้อย่างครบถ้วน มีการบรรยายข้อค้นพบจากการวิจัยให้รายละเอียดได้อย่างลึกซึ้งรอบด้าน เมื่อเปรียบเทียบกับงานวิจัยประเภทอื่น

2. ผลการวิเคราะห์โมเดลเชิงเส้นตรงระดับลดหลั่น (HLM)

เนื่องจากข้อมูลในการวิเคราะห์หือภิมาณมี 2 ระดับ ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้การวิเคราะห์โมเดลเชิงเส้นระดับลดหลั่น ในการประมาณค่าอิทธิพลของตัวแปรกำกับที่มีต่อค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่ปรับแก้แล้ว โดยใช้ตัวแปรกำกับในระดับผลการทดสอบสมมติฐาน (ระดับจุลภาค) 9 ตัวแปร และระดับงานวิจัย (ระดับมหภาค) 17 ตัวแปร ผลการวิเคราะห์ตามโมเดลสมมติฐานพบว่า มีตัวแปรกำกับระดับจุลภาค 2 ตัวแปร (ตัวแปรตัวมีเครื่องมือที่ใช้วัดตัวแปรต้นเป็นแบบสอบถาม และตัวแปรตัวมีสถิติที่ใช้ทดสอบสหสัมพันธ์ของ Pearson) และตัวแปรกำกับระดับมหภาค 1 ตัว (ตัวแปรตัวมีวัตถุประสงค์การวิจัยเชิงปริมาณเพื่อเปรียบเทียบหรือวิเคราะห์) มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญ และสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ได้ 10.53% อย่างมีนัยสำคัญ ข้อค้นพบนี้แสดงว่า งานวิจัยที่รวบรวมข้อมูลตัวแปรต้นด้วยแบบสอบถามมีแนวโน้มที่จะมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำกว่างานวิจัยที่ใช้วิธีอื่น เช่น แบบทดสอบ/มาตรวัด และงานวิจัยที่มีวัตถุประสงค์การวิจัยเชิงปริมาณเพื่อเปรียบเทียบหรือวิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson มีแนวโน้มที่จะมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงกว่างานวิจัยอื่น การที่งานวิจัยดังกล่าวมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงอาจเป็นเพราะสามารถรวบรวมข้อมูลได้สมบูรณ์ ตรงตามประเด็นในการวิจัยทุกด้าน

3. ผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้น (SEM)

กรอบแนวคิดในการวิจัยมีองค์ประกอบ 11 องค์ประกอบ แบ่งเป็น 3 ประเภท ประเภทแรกเป็นองค์ประกอบภายนอก 4 องค์ประกอบ คือ 1) ปัจจัยป้อนด้านมนุษย์ มี 14 ตัวแปร เช่น ภูมิหลัง ความเข้าใจและการรับรู้ตนเอง

ทัศนคติต่อสุขภาพ สภาพเศรษฐกิจและสังคม 2) ปัจจัยป้อนด้านครอบครัว มี 11 ตัวแปร เช่น ประเภทและลักษณะครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูบุตร และสภาวะสุขภาพ 3) ปัจจัยป้อนด้านชุมชน มี 6 ตัวแปร เช่น ลักษณะทางกายภาพและสังคมของชุมชนทุนทางสังคม และภาวะผู้นำของชุมชน 4) ปัจจัยป้อนด้านสังคม มี 8 ตัวแปร เช่น สภาพการทำงาน นโยบายทางการเมือง ความเสมอภาคและความเท่าเทียมของสิทธิมนุษยชน สภาพเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม ประเภทต่อไปองค์ประกอบส่งผ่านมี 4 องค์ประกอบ ประกอบด้วย 5) ปัจจัยกระบวนการด้านมนุษย์ มี 7 ตัวแปร เช่น การรับรู้ความเปลี่ยนแปลงของสังคม เซอร์อาร์มอนด์ การแสดงพฤติกรรมต่อต้านสังคม และการรับสื่ออินเทอร์เน็ตทางบวก/ทางลบ 6) ปัจจัยกระบวนการด้านครอบครัว มี 11 ตัวแปร เช่น บทบาทของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมของครอบครัว การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุ และพฤติกรรมการใช้ความรุนแรง 7) ปัจจัยกระบวนการด้านชุมชน มี 17 ตัวแปร เช่น การอาสาสมัครทำงานสาธารณะ การฝึกอบรมในชุมชน การส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น และการทำกิจกรรมในชุมชน และ 8) ปัจจัยกระบวนการด้านสังคม มี 8 ตัวแปร เช่น การจัดระเบียบทางสังคม การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และการพึ่งพิงทางสังคม องค์ประกอบผลลัพธ์ภายใน ซึ่งเป็นองค์ประกอบสุดท้ายมี 3 องค์ประกอบ ประกอบด้วย 9) ปัจจัยผลลัพธ์ด้านมนุษย์ แบ่งเป็นตัวแปรผลลัพธ์ด้านลบ 18 ตัวแปร เช่น ความวิตกกังวล ความเครียด ความว้าวุ่น การคิดฆ่าตัวตาย การดื่มสุรา สูบบุหรี่ เล่นการพนัน และการติดเกมส์ และตัวแปรผลลัพธ์ด้านบวก 8 ตัวแปร เช่น การเห็นคุณค่าในตนเอง ความพึงพอใจในชีวิต สุขภาพจิต และการสร้างงาน 10) ปัจจัยผลลัพธ์ด้านครอบครัว มี 6 ตัวแปร เช่น การยอมรับความต้องการของสมาชิกในครอบครัว ความเข้มแข็งของครอบครัว และความพึงพอใจในครอบครัว 11) ปัจจัยผลลัพธ์ด้านชุมชนและสังคม มี 5 ตัวแปร เช่น การได้รับความร่วมมือจากชุมชน ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความพึงพอใจเมื่อได้รับความช่วยเหลือเมื่อประสบภัยพิบัติ และผลกระทบด้านสังคมและจิตใจ ผลการบูรณาการเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทั้ง 11 องค์ประกอบ ตามกรอบความคิดในการวิจัย ด้วยวิธีของ Shadish ทำให้ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่ประมาณค่าจากผลรวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 816,218 คน รวม 795 คู่ จากงานวิจัยเชิงปริมาณ และ 41 คู่ จากงานวิจัยเชิงคุณภาพ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกระบวนการด้านสังคมและปัจจัยผลลัพธ์ด้านชุมชนและสังคม มีค่าสูงสุด (.8072) ขณะที่สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกระบวนการด้านครอบครัวและปัจจัยผลลัพธ์ด้านมนุษย์ มีค่าต่ำสุด (.0005)

ผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยผลลัพธ์ทั้ง 3 องค์ประกอบ มีดังต่อไปนี้ 1) ปัจจัยผลลัพธ์ของมนุษย์ มีปัจจัยป้อนด้านมนุษย์เพียงตัวแปรเดียวที่มีอิทธิพลทางตรง และสามารถอธิบายความแปรปรวนในตัวแปรปัจจัยผลลัพธ์ด้านมนุษย์ได้ 4.3% 2) ปัจจัยผลลัพธ์ด้านครอบครัว องค์ประกอบภายนอกทั้ง 4 ปัจจัย และองค์ประกอบส่งผ่าน 3 ปัจจัย (ยกเว้น กระบวนการด้านสังคม) มีอิทธิพลทางตรง และ/หรือ ทางอ้อม และสามารถอธิบายความแปรปรวนในตัวแปรปัจจัยผลลัพธ์ด้านครอบครัวได้ 33.7% ตัวแปรภายนอก 3 องค์ประกอบแรกมีอิทธิพลทางตรงสูงและอิทธิพลทางอ้อมปานกลาง ผ่านตัวแปรส่งผ่าน ในขณะที่ตัวแปรปัจจัยป้อนด้านสังคมมีแต่อิทธิพลทางตรงต่อปัจจัยผลลัพธ์ด้านครอบครัว 3) ปัจจัยผลลัพธ์ด้านชุมชนและสังคม ตัวแปรที่เป็นสาเหตุเกือบทุกตัวจากตัวแปรทั้งหมด 11 ตัวแปร ในโมเดลมีอิทธิพลทางตรง และอิทธิพลทางอ้อมและสามารถอธิบายความแปรปรวนในตัวแปรปัจจัยผลลัพธ์ด้านชุมชนและสังคมได้ 61.5% โดยปัจจัยกระบวนการด้านชุมชนและกระบวนการด้านสังคมมีอิทธิพลทางตรงสูง และมีอิทธิพลทางอ้อมปานกลางส่งผ่านปัจจัยผลลัพธ์ด้านมนุษย์ และด้านครอบครัว ในขณะที่ปัจจัยป้อนด้านมนุษย์และกระบวนการด้านครอบครัวมีอิทธิพลทางตรงปานกลาง และอิทธิพลทางอ้อมต่ำผ่านตัวแปรส่งผ่านในโมเดลต่อปัจจัยผลลัพธ์ด้านชุมชนและสังคม ผลการวิเคราะห์ที่ได้จึงยืนยันโมเดลทางทฤษฎีใน

การวิเคราะห์หรือภิมานครั้งนี้ว่า การส่งเสริมปัจจัยผลลัพธ์ด้านมนุษย ด้านครอบครัว และด้านชุมชนและสังคม สามารถทำได้ต่อเมื่อมีการส่งเสริมพัฒนาปัจจัยป้อนด้านมนุษย ด้านครอบครัว ด้านชุมชน และด้านสังคม ซึ่งจะมีอิทธิพลทางตรง และอิทธิพลทางอ้อมผ่านปัจจัยกระบวนการด้านมนุษย ด้านครอบครัว ด้านชุมชน และด้านสังคม ต่อปัจจัยผลลัพธ์ทั้งสามองค์ประกอบ

ตอนที่ 2 ผลการวิจัยและองค์ความรู้ จากการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพ

งานวิจัยเชิงคุณภาพทั้ง 134 เรื่อง ได้รับการจัดแบ่งตามผลการวิจัยเป็น 7 กลุ่ม ผู้วิจัยนำงานวิจัยแต่ละกลุ่มมาสังเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา และการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิमानเพื่อระบุและสร้างอุปลักษณะ และใช้การวิเคราะห์เมทริกซ์ผลกระทบไขว้ เพื่อนำเสนอเมทริกซ์และโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างอุปลักษณะ ผลการสังเคราะห์งานวิจัยมีดังต่อไปนี้

1.กลุ่มการเคหะ

งานวิจัยเชิงคุณภาพในกลุ่มนี้มี 28 เล่ม ทุกเล่มผ่านการวิพากษ์ภายในและภายนอก และมีจุดเน้นที่การพัฒนาการเคหะรวม 4 ด้าน คือ การพัฒนาที่อยู่อาศัยในเมือง การพัฒนาที่อยู่อาศัยในชนบท การพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย และการพัฒนาที่อยู่อาศัยโดยรวม ผลการวิจัยโดยสรุปคือ 1) กระบวนการพัฒนาที่อยู่อาศัย เช่น การออกแบบ การจัดหาวัสดุสิ่งของ คุณภาพของวัสดุก่อสร้าง แผนแม่บทการเคหะ การสำรวจสภาพทางกายภาพ และโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยต้นแบบ 2) พื้นที่สำหรับการพัฒนาที่อยู่อาศัย ครอบคลุมพื้นที่ชุมชนเมือง ชุมชนชนบท/นอกเมือง ชุมชนเขตอุตสาหกรรม และชุมชนเขตสนามบิน 3) ปัญหาด้านพื้นที่ 4) สภาพความพร้อมและจุดเด่นของพื้นที่ 5) ลักษณะความต้องการ/ผลลัพธ์ด้านที่อยู่อาศัย และ 6) แนวทางกระบวนการพัฒนา ผลของการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิमानได้อุปลักษณะ 78 ข้อความ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มแรกเป็นปัจจัยป้อนด้านสภาพพื้นที่ ปัญหา และจุดเด่น รวม 3 ปัจจัย กลุ่มที่สองเป็นปัจจัยกระบวนการด้านการบริหารและจัดการทางกายภาพและสังคม รวม 3 ปัจจัย และกลุ่มที่สามเป็นปัจจัยผลลัพธ์ด้านความรู้ นโยบาย/กลยุทธ์ และที่อยู่อาศัย รวม 3 ปัจจัย ผลการวิเคราะห์อุปลักษณะด้วยเมทริกซ์ผลกระทบไขว้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัย แสดงให้เห็นว่าอิทธิพลของปัจจัยป้อน ส่งผ่านปัจจัยกระบวนการ ไปที่ปัจจัยผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ สาระสรุปสำคัญมีดังนี้

1.1 สภาพปัญหา ปัญหาแบ่งได้เป็น 5 กลุ่ม คือ 1) ปัญหาด้านกายภาพของพื้นที่ เช่น ที่ตั้งไม่เหมาะสม ขาดระบบสาธารณูปโภค การคมนาคมไม่สะดวก น้ำท่วม สภาพที่อยู่อาศัยทรุดโทรม/แตกร้าง 2) ด้านศักยภาพของผู้อยู่อาศัย เช่น รายได้ไม่สม่ำเสมอ ขาดความรู้ความเข้าใจในระบบการส่งค่างวด ขาดแหล่งเงินกู้ฉุกเฉินในระบบ ขาดหน่วยงานช่วยเหลือ 3) ด้านเศรษฐกิจ เช่น วัสดุก่อสร้างราคาแพง รายได้น้อย การถูกเวนคืนที่ดิน 4) ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต เช่น ชุมชนมีแต่ผู้สูงอายุ ขาดแคลนเครื่องอุปโภคบริโภค ยาเสพติด การจลาจลติดขัด สังคมแออัด โรงงานอุตสาหกรรมก่อมลพิษ และ 5) ด้านกระบวนการพัฒนาที่อยู่อาศัย เช่น การขยายเวลาก่อสร้าง แบกรับภาระดอกเบี้ยค้างจ่าย ต้นทุนการก่อสร้างไม่เพียงพอ ขาดการประชาสัมพันธ์ การบริหารงานเชิงซ้ำ ไม่มีการจัดทำแผนการใช้ที่ดิน ระบบการเงินเพื่อที่อยู่อาศัยไม่มีประสิทธิภาพ ขาดองค์ความรู้ด้านการพัฒนาที่อยู่อาศัย ชุมชนขาดการมีส่วนร่วม การพัฒนาที่อยู่อาศัยแบบซ้ำซ้อนต่างคนต่างทำ

1.2 สาเหตุของปัญหา ปัญหาดังกล่าวข้างต้นมีสาเหตุมาจากสภาพการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจของโลก ความไม่เท่าเทียมในสังคม ความเหลื่อมล้ำในการพัฒนาระหว่างเมืองกับชนบท ไม่มีการจัดทำผังเมืองเพื่อรองรับการพัฒนาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น การปล่อยปละละเลยของรัฐทำให้เกิดพื้นที่รกร้าง อีกทั้งสภาพความไม่สมดุลของธรรมชาติที่ส่งผลกระทบทำให้เกิดภาวะโลกร้อน รวมถึงภัยธรรมชาติที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ และสิ่งสำคัญที่สุดคือการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้าง ทำให้เกิดปัญหาในการปลูกสร้างรुक้าพื้นที่สาธารณะทำให้กระทบ

ต่อสิ่งแวดล้อมโดยรวม การให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องการมีที่อยู่อาศัยยังไม่เพียงพอ ทำให้ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการผ่อนชำระ ซึ่งส่งผลให้เกิดปัญหาในเรื่องการยึดคืน ทำให้ต้องไปกู้เงินนอกระบบ และส่งผลในระยะยาวทำให้ไม่สามารถผ่อนส่งที่อยู่อาศัยได้

1.3 ข้อค้นพบทางวิชาการ ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการพัฒนาที่อยู่อาศัยเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของสังคมไทย ประกอบด้วย 1) ปัจจัยกระบวนการด้านรัฐ เช่น การพัฒนาที่ลดความเหลื่อมล้ำระหว่างเมืองกับชนบท และเน้นวิถีการพัฒนาที่ยั่งยืน การให้ความรู้แก่ประชาชนอย่างพอเพียงในเรื่องการมีที่อยู่อาศัย ระบบการผ่อนชำระแหล่งเงินกู้ และผลักดันการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบก่อสร้าง การลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และการป้องกันภัยธรรมชาติ 2) ปัจจัยกระบวนการของชุมชน เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นแกนนำในการพัฒนาเรื่องที่อยู่อาศัยควบคู่การพัฒนาสังคม และให้ความร่วมมือทั้งด้านบุคลากร เงิน และข้อมูลต่อการเคหะแห่งชาติในการพัฒนาที่อยู่อาศัย และ 3) ปัจจัยด้านผู้อยู่อาศัย เช่น การดำเนินชีวิตตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียง และวิถีการพัฒนาที่ยั่งยืน และการศึกษาเรื่องระบบการเงิน แหล่งทุนที่ให้ความช่วยเหลือเพื่อที่อยู่อาศัยอย่างรอบคอบ

2. กลุ่มเด็กและเยาวชน

งานวิจัยเชิงคุณภาพในกลุ่มนี้มี 15 เล่ม ทุกเล่มผ่านการวิพากษ์ภายในและภายนอก และมีจุดเน้นที่เด็กและเยาวชน รวม 4 ด้าน คือ พฤติกรรมไม่พึงประสงค์และพฤติกรรมเสี่ยง ปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน นโยบายและกลยุทธ์ และบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านเด็กและเยาวชน ผลการวิจัยโดยสรุปคือ 1) การวิเคราะห์ปัญหาเด็กและเยาวชน การเฝ้าระวังและการเตือนภัย และวิธีการแก้ไข 2) ปัจจัยที่เป็นสาเหตุของพฤติกรรมไม่พึงประสงค์และพฤติกรรมเสี่ยง เช่น การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การพนัน การติดสิ่งเสพติด เกมส์ และการเที่ยวกลางคืน 3) การวิเคราะห์ประเด็นทางกฎหมาย นโยบาย กลยุทธ์ และแนวทางการป้องกัน และพัฒนาเด็กและเยาวชน และ 4) บทบาทและความรับผิดชอบของรัฐโดยตรงต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ผลของการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิमान์ได้สัญลักษณ์ 66 ข้อความ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มแรกเป็นปัจจัยป้อนด้านครอบครัว โรงเรียน สังคม และประเด็นที่เป็นปัญหาของเด็กและเยาวชน รวม 4 ปัจจัย กลุ่มที่สองเป็นปัจจัยกระบวนการด้านพฤติกรรมเสี่ยง การพัฒนาและปกป้องเด็กและเยาวชน การพัฒนาระยะสั้นและระยะยาว รวม 4 ปัจจัย และกลุ่มที่สามเป็นปัจจัยผลลัพธ์ด้านความรุนแรงและประเภทของปัญหาเด็กและเยาวชน แนวทางแก้ไขปัญหา โมเดลการพัฒนาและป้องกัน บทบาทของรัฐบาลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แหล่งสารสนเทศ และเครือข่ายการพัฒนาเด็ก รวม 6 ปัจจัย ผลการวิเคราะห์อุปสรรคด้วยเมทริกซ์ผลกระทบไขว้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัย แสดงให้เห็นว่าอิทธิพลของปัจจัยป้อน ส่งผ่านปัจจัยกระบวนการ ไปที่ปัจจัยผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ สาระสรุปสำคัญมีดังนี้

2.1 สภาพปัญหา ปัญหาแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม คือ 1) ปัญหาในกลุ่มเด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาไม่เหมาะสม เช่น การใช้เวลาว่างไม่เหมาะสม เล่นการพนัน มั่วสุม แข่งรถ เสพยาบ้า ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ และสูบบุหรี่ 2) ปัญหาในกลุ่มผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของเด็กและเยาวชน เช่น โอกาสการพัฒนาผู้ปฏิบัติงานด้านเด็กยังมีข้อจำกัด ความพร้อมของเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการปฏิบัติงานพัฒนาและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในด้านต่าง ๆ และ 3) ปัญหาในกลุ่มภาคีเครือข่าย/องค์กรชุมชนด้านเด็กและเยาวชน เช่น สมาชิกในชุมชนขาดจิตสำนึกของความเป็นชุมชน ศักยภาพและความสามารถของผู้นำองค์กรชุมชน ในการดำเนินบทบาทป้องกันความเสี่ยงของเด็กและเยาวชนบางแห่ง ยังต้องการพัฒนาให้มีความชัดเจนเป็นรูปธรรมและเข้มแข็ง

2.2 สาเหตุของปัญหา ปัญหาดังกล่าวข้างต้นมีสาเหตุหลากหลายแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม คือ 1) ปัญหาในกลุ่มเด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาไม่เหมาะสม มีสาเหตุที่สำคัญ คือ ลักษณะครอบครัว เช่น ครอบครัวที่บิดา

มารดาหย่าร้าง/แยกทางกัน ครอบครัวมีปัญหาเศรษฐกิจทำให้ผู้ใหญ่ในครอบครัวต้องทำงาน โดยเด็กและเยาวชนได้รับการเลี้ยงดูไม่เหมาะสม ปัจจัยทางสังคม เช่น การที่เด็กไม่ได้รับการยอมรับในโรงเรียน และการขาดโอกาสที่จะได้รับการส่งเสริมให้ได้ทำกิจกรรมที่สร้างสรรค์และเหมาะสมกับความสามารถ ความสนใจ การที่มีสื่อที่ไม่สร้างสรรค์ถูกอนุญาตให้เผยแพร่อยู่ในสังคม 2) ปัญหาในกลุ่มผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานภาครัฐ สาเหตุที่สำคัญ เช่น งบประมาณในการพัฒนาและมีกรอบบุคลากรมีจำกัดในบางหน่วยงาน การขาดแคลนการถ่ายทอดความรู้ที่ต้องการ และไม่มีกิจกรรมแลกเปลี่ยน/การเรียนรู้ความรู้ใหม่ และ 3) ปัญหาในกลุ่มภาคีเครือข่าย/องค์กรชุมชนด้านเด็กและเยาวชน สาเหตุที่สำคัญ เช่น สมาชิกในชุมชนขาดจิตสำนึกของความเป็นชุมชน และขาดความตระหนักรู้ดูแลเอาใจใส่ทั้งด้านสภาพแวดล้อมและด้านสังคมในชุมชน

2.3 ข้อค้นพบทางวิชาการ ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่มีความมั่นคงอย่างยั่งยืนประกอบด้วย 1) ปัจจัยกระบวนการด้านรัฐ เช่น การใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด การกวดขัน สื่อ/เว็บไซต์ ที่มีผลกระทบต่อร่างกาย/ อารมณ์/ จิตใจ/พฤติกรรม และการทำสื่อสร้างสรรค์เพื่อรณรงค์/ปลูกฝังค่านิยมวัฒนธรรมที่ดี 2) ปัจจัยกระบวนการด้านชุมชน เช่น การขับเคลื่อนงานแบบบูรณาการ การจัดสภาพแวดล้อมในชุมชนที่ดี และการสร้างพื้นที่ให้เด็กและเยาวชนได้มีส่วนร่วม/ กิจกรรม 3) ปัจจัยกระบวนการด้านโรงเรียน เช่น การเน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง การให้โอกาสและพื้นที่สำหรับเด็กที่หลากหลาย การจัดสภาพแวดล้อมทางสังคมที่ดี และการพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถสอน/ดูแล 4) ปัจจัยกระบวนการด้านครอบครัว เช่น การให้ความรักความอบอุ่น การพูดคุยให้เวลามากขึ้น และการส่งเสริมให้เด็กได้ค้นพบศักยภาพของตน 5) ปัจจัยกระบวนการด้านเด็กและเยาวชน เช่น การค้นหาศักยภาพของตน การแสดงออกในทางสร้างสรรค์ การฝึกใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และการฝึกคิดวิเคราะห์

3. กลุ่มครอบครัว

งานวิจัยเชิงคุณภาพในกลุ่มนี้มี 20 เล่ม ทุกเล่มผ่านการวิพากษ์ภายในและภายนอก และมีจุดเน้นที่เด็กและเยาวชน รวม 4 ด้าน คือ การอบรมเลี้ยงดูเด็ก สภาพของครอบครัวที่ประสพภัยพิบัติ การมีส่วนร่วมและการทำหน้าที่ในครอบครัวและความเข้มแข็งของครอบครัว และการวิเคราะห์นโยบายและความช่วยเหลือในการพัฒนาครอบครัว ผลการวิจัย คือ 1) ครอบครัวเข้มแข็ง 2) การลดพฤติกรรมรุนแรง 3) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และ 4) การเสนอแนะนโยบายเพื่อสร้างครอบครัวที่สมบูรณ์ ผลของการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิमानได้อุปลักษณะ 104 ข้อความ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มแรกเป็นปัจจัยป้อนด้านบุคคล การทำหน้าที่ของครอบครัว และการปฏิบัติตามหน้าที่ของครอบครัว รวม 3 ปัจจัย กลุ่มที่สองเป็นปัจจัยกระบวนการด้านกระบวนการส่วนบุคคล การอบรมเลี้ยงดูเด็ก การสนับสนุนของครอบครัว การจัดการด้านการดำเนินชีวิตและสังคม รวม 5 ปัจจัย และกลุ่มที่สามเป็นปัจจัยผลลัพธ์ด้านครอบครัวเข้มแข็ง การลดลงของพฤติกรรมรุนแรง และการเพิ่มขึ้นของพฤติกรรมที่พึงประสงค์ รวม 3 ปัจจัย ผลการวิเคราะห์อุปลักษณะด้วยเมทริกซ์ผลกระทบไขว้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัย แสดงให้เห็นว่าอิทธิพลของปัจจัยป้อนส่งผ่านปัจจัยกระบวนการไปที่ปัจจัยผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ สาระสรุปสำคัญมีดังนี้

3.1 สภาพปัญหา ปัญหาแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม คือ 1) ปัญหาครอบครัวพ่อหรือแม่คนเดียว เช่น ไม่สามารถพึ่งตนเองในการดำเนินชีวิตและต้องการความช่วยเหลือในด้านที่อยู่อาศัย การประกอบอาชีพ การอบรมเลี้ยงดูบุตร การศึกษาบุตร และสวัสดิการในการรักษาพยาบาล การให้คำปรึกษาแนะนำ และบริการต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อครอบครัว 2) ปัญหาครอบครัวพ่อแม่วัยรุ่น เช่น ภาระในการเลี้ยงดูลูกพร้อม ๆ กับการดูแลตนเองตามพัฒนาการของวัย และ 3) ปัญหาความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว เช่น มีเวลาพูดคุยอบรมสั่งสอนน้อยลง มีสัมพันธภาพน้อยลง ความเกื้อกูล ความเอื้ออาทรเสื่อมถอยลง

3.2 สาเหตุของปัญหา ปัญหาดังกล่าวข้างต้นมีสาเหตุมาจากหลายด้าน ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านสัมพันธภาพในครอบครัว เช่น ความขัดแย้งในครอบครัว และสมาชิกในครอบครัวไม่มีเวลาให้ซึ่งกันและกัน ไม่มีเวลาปรึกษาหารือร่วมกัน 2) ปัจจัยด้านสภาพครอบครัว เช่น สภาพครอบครัวไม่สมบูรณ์ ครอบครัวที่มีฐานะเศรษฐกิจไม่มั่นคงและยากจน การไม่ปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่ และการขาดความรู้ที่จำเป็นในการประกอบอาชีพ และ 3) ปัจจัยด้านสังคม/รัฐ เช่น ความอ่อนแอทางสังคม ความไม่มั่นคงของสังคมด้านความปลอดภัย สื่อสิ่งพิมพ์หรือสื่อทางโทรทัศน์นำเสนอภาพความรุนแรงหรือพฤติกรรมที่รุนแรงอย่างไม่เหมาะสม

3.3 ข้อค้นพบทางวิชาการ ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการสร้างครอบครัวที่เข้มแข็ง ประกอบด้วย 1) ปัจจัยกระบวนการด้านรัฐ/สังคม เช่น ทุนทางสังคม การเสริมสร้างความปลอดภัยให้กับสังคม และการสนับสนุนทางเศรษฐกิจให้มีความมั่นคงมากขึ้นในทุกครัวเรือน 2) ปัจจัยกระบวนการด้านชุมชน เช่น การปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกในชุมชน เช่น การร่วมมือผลักดันให้เครือข่ายและผู้นำพัฒนาวิธีการใหม่ ๆ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว การรวมพลังในชุมชน เพื่อส่งเสริมสถาบันครอบครัวที่มีความเข้มแข็ง 3) ปัจจัยกระบวนการด้านครอบครัว เช่น ครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่มั่นคง ครอบครัวสมบูรณ์ ไม่มีการหย่าร้าง สภาพครอบครัวไม่แตกแยก และมีความพร้อมในการสร้างครอบครัว 4) ปัจจัยกระบวนการด้านสัมพันธภาพในครอบครัว เช่น การใช้เวลาในการทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว การพูดคุย ปรึกษาหารือและตัดสินใจในเรื่องสำคัญต่าง ๆ ของสมาชิกในครอบครัว การแสดงออกซึ่งความรักและความเอื้ออาทรต่อกันทั้งทางกาย วาจาและใจของสมาชิก และการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่เหมาะสมของสมาชิกในครอบครัว

4. กลุ่มชุมชนและสังคม

งานวิจัยเชิงคุณภาพในกลุ่มนี้มี 31 เล่ม ทุกเล่มผ่านการวิพากษ์ภายในและภายนอก และมีจุดเน้นที่ชุมชนและสังคม รวม 4 ด้าน คือ ด้านองค์กรชุมชนเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านเครือข่ายการจัดสวัสดิการชุมชน ด้านกลุ่มผู้รับและด้านกลุ่มผู้ให้บริการของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ผลการวิจัย คือ การพัฒนาชุมชนและสังคมที่เข้มแข็งและมีคุณภาพ โดยการดำเนินงานของภาครัฐ ภาคชุมชน/สังคม และภาคประชาชน ผลของการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิमान์ได้อุปลักษณะ 148 ข้อความ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มแรกเป็นปัจจัยป้อนด้านบุคคล ด้านหน่วยงาน/องค์กร และด้านชุมชน/สังคม รวม 3 ปัจจัย กลุ่มที่สองเป็นปัจจัยกระบวนการด้านกระบวนการของบุคคล ของหน่วยงาน/องค์กร และของชุมชน/สังคม รวม 3 ปัจจัย และกลุ่มที่สามเป็นปัจจัยผลลัพธ์ของบุคคล ของหน่วยงาน/องค์กร และของชุมชน/สังคม รวม 3 ปัจจัย ผลการวิเคราะห์อุปลักษณะด้วยเมทริกซ์ผลกระทบไขว้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัย แสดงให้เห็นว่าอิทธิพลของปัจจัยป้อน ส่งผ่านปัจจัยกระบวนการ ไปที่ปัจจัยผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ สาระสรุปสำคัญมีดังนี้

4.1 สภาพปัญหา ปัญหาแบ่งได้เป็น 4 กลุ่ม 1) ปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น องค์กรชุมชนไม่มีข้อมูลพื้นฐานของทรัพยากรธรรมชาติในแต่ละชุมชน ไม่มีฐานข้อมูลด้านมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์เพื่อจัดทำข้อมูลมูลค่าทางตรงจากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรให้มีความถูกต้อง 2) ปัญหาในกลุ่มเครือข่ายการจัดสวัสดิการชุมชน เช่น การจัดสวัสดิการให้กับประชาชนส่วนใหญ่มาจากรัฐ แต่การดำเนินงานยังไม่ครอบคลุมถึงความจำเป็นพื้นฐานของประชาชนตั้งแต่เกิดจนตาย 3) ปัญหาในกลุ่มผู้รับบริการจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เช่น ประชาชนหรือกลุ่มเป้าหมายในชุมชนไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการให้บริการอย่างครอบคลุมและทั่วถึง และขาดการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง และ 4) ปัญหาในกลุ่มผู้ปฏิบัติงานของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เช่น บุคลากรในหน่วยงานยังขาดความรู้ ความเข้าใจเรื่องมาตรฐานและตัวชี้วัดการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

4.2 สาเหตุของปัญหา ปัญหาดังกล่าวข้างต้นมีสาเหตุหลากหลาย 1) ปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีสาเหตุที่สำคัญ เช่น องค์การระดับชุมชนไม่มีศักยภาพในการพัฒนาทักษะความสามารถด้านการจัดทำฐานข้อมูลและการประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน 2) ปัญหาในกลุ่มเครือข่ายการจัดสวัสดิการชุมชน มีสาเหตุที่สำคัญ เช่น กลไกการบริหารจัดการและการดำเนินงานมีข้อจำกัดและยังไม่สามารถจัดรูปแบบสวัสดิการสังคมและชุมชนอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพได้ 3) ปัญหาในกลุ่มผู้รับบริการจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีสาเหตุที่สำคัญ เช่น การจัดสรรอัตรากำลังบุคลากรและเจ้าหน้าที่ที่มีข้อจำกัดด้านงบประมาณ และการวิเคราะห์งานในหน่วยงานยังไม่ชัดเจนและครอบคลุมขอบข่ายงานที่ต้องรับผิดชอบทั้งงานประจำและงานเชิงรุก และ 4) ปัญหาในกลุ่มผู้ปฏิบัติงานของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีสาเหตุที่สำคัญ เช่น การกำหนดเป้าประสงค์ ยุทธวิธี และตัวชี้วัด ขาดการเชื่อมโยงกับผลสัมฤทธิ์ของงาน ขาดความชัดเจน และไม่สอดคล้องกับพื้นที่ และตัวชี้วัดที่กำหนดในการบริหารส่วนตำบล และจังหวัด

4.3 ข้อค้นพบทางวิชาการ ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการสร้างชุมชนและสังคมมีคุณภาพ ประกอบด้วย 1) ปัจจัยกระบวนการด้านรัฐ/สังคม เช่น การประสานงาน มีส่วนร่วม และให้แนวทางในการช่วยเหลือ การส่งเสริมสนับสนุนจากองค์กรต่าง ๆ การประเมินและการศึกษาความเป็นไปได้ของกรอบมาตรฐานการปฏิบัติงาน การประเมินผลและการปรับปรุงระบบ โครงสร้าง กระบวนการทำงาน และผลงานของหน่วยงาน องค์กร และเครือข่าย และ การพัฒนารูปแบบโครงการที่มีกิจกรรมเชิงรุกหลากหลาย 2) ปัจจัยกระบวนการด้านชุมชน/สังคม เช่น การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน การให้ความสำคัญกับผู้นำชุมชน และผู้นำทางศาสนา การเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจและสังคมในชุมชน การสนับสนุนช่วยเหลือสวัสดิการชุมชน และการจัดทำฐานข้อมูลทางชุมชน และ 3) ปัจจัยกระบวนการด้านบุคคล เช่น การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การพัฒนาทักษะการประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ การสร้างหลักประกันความมั่นคงในชีวิต การรักษาพยาบาลแบบองค์รวม และการปฏิบัติกิจกรรมตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

5. กลุ่มผู้ด้อยโอกาสและคนพิการ

งานวิจัยเชิงคุณภาพในกลุ่มนี้มี 25 เล่ม ทุกเล่มผ่านการวิพากษ์ภายในและภายนอก และมีจุดเน้นที่การพัฒนากลุ่มผู้ด้อยโอกาสและคนพิการ รวม 3 ด้าน คือ ด้านการค้ำมนุษย์และแรงงาน ด้านการประเมินและพัฒนาในกลุ่มผู้ด้อยโอกาส และด้านการประเมินและพัฒนาในกลุ่มคนพิการ ผลการวิจัย คือ การพัฒนาผู้ด้อยโอกาสและคนพิการให้ได้รับสวัสดิการ มีความมั่นคงในชีวิต มีจิตสำนึกที่ดี และได้รับการฟื้นฟูสภาพร่างกาย จิตใจจากสังคม และคนรอบข้าง ผลของการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิमान์ได้อยู่ลักษณะ 61 ข้อความ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มแรกเป็นปัจจัยบ่อนด้านสภาพปัญหาของบุคคลและครอบครัว ความมั่นคงของประเทศเพื่อนบ้าน เศรษฐกิจและนโยบายการเมืองไทย รวม 3 ปัจจัย กลุ่มที่สองเป็นปัจจัยกระบวนการด้านการจัดทำแผน กระบวนการดำเนินงานตามแผน และกระบวนการติดตามผล รวม 3 ปัจจัย และกลุ่มที่สามเป็นปัจจัยผลลัพธ์ของบุคคล ของหน่วยงาน/องค์กร และของครอบครัว/ชุมชน รวม 3 ปัจจัย ผลการวิเคราะห์อุปลักษณะด้วยเมทริกซ์ผลกระทบไขว้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัย แสดงให้เห็นว่าอิทธิพลของปัจจัยบ่อน ส่งผ่านปัจจัยกระบวนการ ไปที่ปัจจัยผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ สาระสรุปสำคัญมีดังนี้

5.1 สภาพปัญหา ปัญหาแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม 1) ปัญหาการค้ำมนุษย์ เช่น ขาดการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง การรณรงค์ต่อต้านปัญหาการค้ำมนุษย์มีน้อย 2) ปัญหาของบุคคลเร่ร่อน ขอดาน คนต่างด้าว บุคคลไร้สัญชาติ ผู้ถูกปฏิเสธสัญชาติ และผู้ติดเชื้อเอชไอวี ในด้านการได้รับความไม่เท่าเทียมในด้านการเข้าถึงการบริการด้าน

สุขภาพอนามัย การทำงานและการมีรายได้ ความคุ้มครองทางด้านสิทธิมนุษยชนและสิทธิทางสังคม และ 3) ปัญหาของคนพิการ เช่น มีข้อจำกัดสิทธิสวัสดิการ ส่งผลให้มีระดับคุณภาพชีวิตต่ำ

5.2 สาเหตุของปัญหา ปัญหาดังกล่าวข้างต้นมีสาเหตุหลากหลาย 1) ปัญหาของการค้ามนุษย์ สาเหตุที่สำคัญ ได้แก่ ก) สาเหตุด้านครอบครัว เช่น เด็กไม่ได้รับความดูแลเอาใจใส่เท่าที่ควร มักออกจากโรงเรียนกลางคัน และมีประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ข) สาเหตุด้านเศรษฐกิจของครอบครัว เช่น ภาวะหนี้สินล้นพ้นตัวบางคนจึงยอมขายตัวเพื่อแลกกับการหาเงินมาใช้หนี้สิน ค) สาเหตุด้านความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี/กระแสโลกทุนนิยม กระแสบริโภคนิยม เช่น เด็กยอมเข้าสู่กระบวนการค้าประเวณีด้วยความเต็มใจ ค่านิยมในการรักนวลสงวนตัวลดลง ง) สาเหตุด้านความมั่นคงของประเทศเพื่อนบ้าน เช่น มีกลุ่มแรงงานต่างชาติเข้ามาขายแรงงาน แม้ว่าจะต้องจ่ายเงินค่านายหน้าเป็นจำนวนมากก็ตาม และ จ) สาเหตุด้านนโยบายด้านการเมืองและเศรษฐกิจ เช่น ภาคอุตสาหกรรมที่ต้องการแรงงานจำนวนมาก ค่าแรงราคาถูก และลักษณะงานมักเป็นงานที่แรงงานในประเทศไม่นิยมทำ 2) ปัญหาของบุคคลเร่ร่อน และอื่นๆ สาเหตุที่สำคัญ ได้แก่ ก) ขาดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับสิทธิของตนเองที่พึงได้รับ สวัสดิการทางสังคม สิทธิการเข้าถึงการบริการด้านสุขภาพอนามัย สิทธิในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่อยู่อาศัย การทำงานและการมีรายได้ ความคุ้มครองทางสิทธิมนุษยชนและสิทธิทางสังคมอื่น ๆ ข) ด้านเศรษฐกิจและครอบครัว เช่น ขาดสถานะความเป็นบุคคลทำให้ไม่สามารถทำนิติกรรมใด ๆ ได้ สามารถประกอบอาชีพได้บางอาชีพเท่านั้น ค) ด้านความเชื่อและค่านิยมที่ผิด เช่น การขายบริการทางเพศ รวมถึงการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การขอทาน และการค้าอวัยวะ และ ง) ด้านสุขภาพ และความรุนแรงของโรค ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญในการประกอบอาชีพและดำเนินชีวิต เป็นตราบาป ที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของกลุ่มคนเหล่านี้เป็นอย่างยิ่ง และ 3) ปัญหาของคนพิการ มีสาเหตุที่สำคัญ ได้แก่ ก) ครอบครัวและชุมชนขาดความรู้ความเข้าใจถึงสภาพปัญหาและการดูแลคนพิการที่ถูกต้องเหมาะสม ไม่ทราบแหล่งเพื่อการแสวงหาความรู้ มีปัญหาในการพาไปรับบริการ และ ข) นโยบายและการสนับสนุนของรัฐด้านสวัสดิการต่าง ๆ ยังไม่ครอบคลุม มีข้อจำกัดในการรับบริการเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพ การสร้างงานในชุมชนเพื่อคนพิการยังไม่เพียงพอและไม่ครอบคลุม

5.3 ข้อค้นพบทางวิชาการ ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการส่งเสริมผู้ด้อยโอกาสและคนพิการได้รับสวัสดิการสังคมและความมั่นคงในการดำรงชีวิต ประกอบด้วย 1) ปัจจัยกระบวนการด้านรัฐ/หน่วยงาน เช่น การติดตามและประเมินการแก้ปัญหาอย่างลึกซึ้ง การประชาสัมพันธ์ ให้ภาคประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาและเฝ้าระวังปัญหา การสร้างค่านิยมที่ถูกต้องในการดำรงชีวิต และการสร้างความสัมพันธ์/ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน 2) ปัจจัยกระบวนการด้านชุมชน เช่น สร้างเครือข่ายการเฝ้าระวังปัญหาในชุมชน และสร้างงานให้แก่คนในชุมชนท้องถิ่น 3) ปัจจัยกระบวนการด้านครอบครัว เช่น ให้ความรัก ความอบอุ่นและการดูแลเอาใจใส่ และ พ่อแม่ผู้ปกครอง เป็นต้นแบบที่ดี และ 4) ปัจจัยกระบวนการด้านบุคคล เช่น สร้างจิตสำนึกที่ดี ค่านิยมที่ถูกต้อง และได้รับการฟื้นฟูสภาพร่างกาย จิตใจ จากสังคม และครอบครัว

6. กลุ่มสตรี

งานวิจัยเชิงคุณภาพในกลุ่มนี้มี 6 เล่ม ทุกเล่มผ่านการวิพากษ์ภายในและภายนอก และมีจุดเน้นที่ความเข้มแข็งและบทบาทของสตรี และความเข้มแข็งของชุมชน ผลการวิจัย คือ การพัฒนาความเข้มแข็งและบทบาทของสตรี การป้องกันปัญหาการค้าสตรี และการพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชน ผลการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิमानได้อุปลักษณะ 56 ข้อความ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มแรกเป็นปัจจัยป้อนด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลและความสามารถของสตรี โครงสร้างและการเลี้ยงดูของครอบครัว และวัฒนธรรมและปัจจัยเกื้อหนุนทางสังคม รวม 3 ปัจจัย กลุ่มที่สองเป็นปัจจัยกระบวนการด้านการมีบทบาทในสังคมของสตรี และการพัฒนาทางสังคม รวม 2 ปัจจัย และกลุ่มที่

สามเป็นปัจจัยผลลัพธ์ด้านความเข้มแข็งและบทบาทของสตรี และความเข้มแข็งของชุมชน รวม 2 ปัจจัย ผลการวิเคราะห์อุปสรรคด้วยเมทริกซ์ผลกระทบไขว้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัย แสดงให้เห็นว่าอิทธิพลของปัจจัยป้อน ส่งผ่านปัจจัยกระบวนการ ไปที่ปัจจัยผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ สาระสรุปสำคัญมีดังนี้

6.1 สภาพปัญหา ปัญหาแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม 1) การค้าหญิง เช่น ในแง่ของการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ยังมีปัญหาและข้อจำกัดในการทำงานตามแนวทางของบันทึกข้อตกลงเรื่องแนวทางการปฏิบัติร่วมกัน การตกเป็นเหยื่อการค้าหญิง ไม่ว่าจะเป็นความสมัครใจ การถูกบังคับ การหลอกลวง ภาระหนี้สิน การใช้ความรุนแรง และ 2) ความเสมอภาคหญิงชาย เช่น บางครอบครัวหรือบางชุมชนที่ให้ความสำคัญกับเพศชายมากกว่าเพศหญิง ซึ่งทำให้การยอมรับความเสมอภาคหญิงชายยังไม่อาจกล่าวได้ว่าเกิดขึ้นในวงกว้างของสังคม

6.2 สาเหตุของปัญหา ปัญหาดังกล่าวข้างต้นมีสาเหตุหลากหลาย ปัญหาเกี่ยวกับสตรี มีปัจจัยที่เป็นสาเหตุสำคัญ ได้แก่ ปัจจัยลักษณะโครงสร้างและการเลี้ยงดูของครอบครัว ซึ่งประกอบด้วย งานในครัวเรือน ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว การสนับสนุนจากครอบครัว และภูมิหลังของครอบครัว กล่าวอีกอย่างหนึ่งคือการที่สมาชิกครอบครัวเพศชายไม่ต้องมีหน้าที่รับผิดชอบดูแลงานบ้าน รับผิดชอบเฉพาะการทำงานนอกบ้าน หาเงินเลี้ยงครอบครัว ส่งผลให้เกิดมุมมองความเชื่อที่ว่าสตรีเป็นเพศที่อ่อนแอ และด้อยกว่า และได้รับสิทธิในด้านต่าง ๆ ไม่เท่าเทียมกันกับเพศชายในเรื่องของการเรียน หรือการทำงาน การที่ครอบครัวไม่ยินยอมให้เกิดความเท่าเทียมกันของหญิงชาย และการแสดงบทบาทสตรีในระดับครอบครัว ชุมชนและสังคม ประกอบกับภูมิหลังและโครงสร้างทางครอบครัวที่มีผู้ชายเป็นใหญ่ เป็นผู้นำ ย่อมส่งผลให้เกิดความไม่เสมอภาคหญิงชาย ซึ่งเสริมนำไปสู่ปัญหาสตรีในประเด็นของการค้าหญิง รวมทั้งอาจส่งผลให้ปัญหาดังกล่าวรุนแรงมากขึ้นด้วย

6.3 ข้อค้นพบทางวิชาการ ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเสริมสร้างสตรีให้เข้มแข็ง ประกอบด้วย 1) ปัจจัยกระบวนการด้านรัฐ/หน่วยงาน เช่น การประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ ข้อมูลข่าวสารต่างๆ แก่กลุ่มสตรี เกี่ยวกับการตกเป็นเหยื่อการค้าหญิง การปรับเปลี่ยน แก้ไขข้อกฎหมายบางประเด็นในที่คุกคามความเสมอภาคทางเพศ การเปิดโอกาสให้สตรีได้มีส่วนร่วมหรือแสดงบทบาททางสังคม 2) ปัจจัยกระบวนการด้านชุมชน/สังคม เช่น การปรับเปลี่ยน/การลดแนวคิดของสังคมในเรื่องความสัมพันธ์เชิงอำนาจแบบผู้ชายเป็นใหญ่ ทัศนคติทางเพศ และทัศนคติทางชาติพันธุ์ ตั้งแต่ระดับโรงเรียน ชุมชน และสังคม การส่งเสริมรูปแบบการเลี้ยงดูในครอบครัวที่ให้ความเสมอภาคหญิงชายเท่าเทียมกัน การตระหนักต่อปัญหาการค้าสตรีและมนุษย์ และความไม่เสมอภาคหญิงชาย 3) ปัจจัยกระบวนการด้านครอบครัว เช่น การแสดงบทบาทในครอบครัวระหว่างเพศหญิงและเพศชายในลักษณะที่เกื้อกูลช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การปรับเปลี่ยนทัศนคติของบุคคลในครอบครัวที่ยึดถือโครงสร้างผู้ชายเป็นใหญ่ในครอบครัว สนับสนุน และการเปิดโอกาสให้สตรีได้แสดงบทบาทออกมาในสังคม และ 4) ปัจจัยกระบวนการด้านบุคคล เช่น การพัฒนาฝึกฝนตนเองให้มีความรู้ความสามารถของสตรี และการติดตามข้อมูลข่าวสารต่างๆ เพื่อให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง

7. กลุ่มผู้สูงอายุ

งานวิจัยเชิงคุณภาพในกลุ่มนี้มี 13 เล่ม ทุกเล่มผ่านการวิพากษ์ภายในและภายนอก และมีจุดเน้นที่การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ผลการวิจัย คือ ปัจจัยป้อนและปัจจัยกระบวนการที่หลากหลายซึ่งมีอิทธิพลต่อปัจจัยผลลัพธ์เน้นด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ผลการวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาอภิमानได้อุปสรรคมากกว่า 50 ข้อความ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มแรกเป็นปัจจัยป้อนด้านสถานการณ์เสี่ยงสำหรับผู้สูงอายุ ความต้องการของผู้สูงอายุ และปัญหาอุปสรรคในการดูแลผู้สูงอายุ รวม 3 ปัจจัย กลุ่มที่สองเป็นปัจจัยกระบวนการด้านกระบวนการภาครัฐ โครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ ที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ และนโยบายสุขภาพผู้สูงอายุ รวม 4 ปัจจัย และกลุ่มที่สามเป็นปัจจัยผลลัพธ์เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านร่างกาย จิตใจ สภาพแวดล้อม และสถานะทางสังคม รวม 4

ปัจจัย ผลการวิเคราะห์อุปสรรคด้วยเมทริกซ์ผลกระทบไขว้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัย แสดงให้เห็นว่า อิทธิพลของปัจจัยป้อน ส่งผ่านปัจจัยกระบวนการ ไปที่ปัจจัยผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ สาระสรุปสำคัญมีดังนี้

7.1 สภาพปัญหา ปัญหาแบ่งได้เป็น 4 กลุ่ม 1) คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพกายและจิตของผู้สูงอายุ เช่น ปัญหาสุขภาพที่มีการเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรัง ได้รับสารอาหารไม่เพียงพอ ไม่สามารถทำกิจกรรมทางกายได้อย่างปกติ และมีปัญหาซึมเศร้า 2) ปัญหาคุณภาพชีวิตด้านพื้นฐานในการดำรงชีพ เช่น ไม่มีเงินออมหรือทรัพย์สินสำรองใช้จ่ายยามจำเป็น และไม่มีอาชีพที่ก่อให้เกิดรายได้ของตนเอง 3) ปัญหาคุณภาพชีวิตด้านการถูกละเมิดสิทธิ เช่น ไม่สามารถเข้าถึงสวัสดิการและบริการของรัฐโดยเฉพาะการบริการด้านสุขภาพ รวมทั้งขาดแคลนอุปกรณ์ช่วยเหลือต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิต และ 4) ปัญหาคุณภาพชีวิตด้านตกอยู่ในสภาวะยากลำบาก เช่น ยากจน มีรายได้น้อยเกินไป ถูกทอดทิ้งให้อยู่ตามลำพัง และขาดผู้ดูแล

7.2 สาเหตุของปัญหา ปัญหาดังกล่าวข้างต้นมีสาเหตุหลากหลาย 1) ปัญหาคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพกายและจิต มีสาเหตุที่สำคัญ เช่น การขาดการเตรียมความพร้อมการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุทั้งจากภาครัฐ ชุมชน ครอบครัว และประชาชนเอง และผู้สูงอายุไม่ได้รับการส่งเสริมให้มีการออกกำลังกายที่เพียงพอ ได้รับสารอาหารไม่ครบถ้วน 2) ปัญหาคุณภาพชีวิตด้านพื้นฐานในการดำรงชีพ มีสาเหตุที่สำคัญ เช่น ผู้สูงอายุไม่สามารถประกอบอาชีพที่ก่อให้เกิดรายได้ของตนเอง และจากความเสื่อมของสภาพร่างกายและการเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรัง สวัสดิการและบริการสำหรับผู้สูงอายุโดยเฉพาะด้านสุขภาพไม่เพียงพอ 3) ปัญหาคุณภาพชีวิตด้านการถูกละเมิดและการเข้าถึงสิทธิ มีสาเหตุที่สำคัญ เช่น ไม่สามารถเข้าถึงบริการด้านสุขภาพของรัฐ แม้ว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีหลักประกันสุขภาพ แต่บางส่วนไม่สามารถไปพบแพทย์ตามนัด เนื่องจากสถานพยาบาลอยู่ไกล หรือสถานบริการใกล้บ้านไม่มีศักยภาพเพียงพอ และ 4) ปัญหาคุณภาพชีวิตด้านตกอยู่ในสภาวะยากลำบาก ผู้สูงอายุจำนวนหนึ่งถูกทอดทิ้งให้อยู่ตามลำพัง และขาดผู้ดูแล มีสาเหตุที่สำคัญ เช่น สมาชิกในครอบครัวต้องออกไปทำงานที่อื่น และผู้สูงอายุส่วนหนึ่งไม่ได้สมรสหรือไม่มีบุตรหลาน ทำให้ผู้สูงอายุต้องอยู่ตามลำพัง หรือพักอาศัยในบ้านพักคนชรา

7.3 ข้อค้นพบทางวิชาการ ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 1) ปัจจัยกระบวนการด้านรัฐ/หน่วยงาน เช่น การส่งเสริมการเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุด้านสุขภาพและเศรษฐกิจ การเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการสุขภาพในสถานบริการระดับต้น การเพิ่มมาตรการภาษี การรณรงค์ให้เกิดความตระหนักในการดูแลผู้สูงอายุ และสร้างโอกาสการทำงานในชนบท 2) ปัจจัยกระบวนการด้านชุมชน เช่น การจัดตั้งกองทุนสงเคราะห์ในชุมชน การสร้างทัศนคติที่ดีต่อผู้สูงอายุ การจัดอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ การจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพสม่ำเสมอ และการพัฒนาชมรมผู้สูงอายุให้เป็นศูนย์สามวัย และ 3) ปัจจัยกระบวนการด้านครอบครัว เช่น การให้ความรักและความอบอุ่นในครอบครัว และการอยู่ร่วมกันหลายวัยในครอบครัว 4) ปัจจัยกระบวนการด้านบุคคล เช่น การร่วมกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพต่าง ๆ และการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ พิจารณาตามยุทธศาสตร์ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รวม 4 ยุทธศาสตร์ (ยุทธศาสตร์ 1 การพัฒนาสังคมและการสร้างความมั่นคงในการดำรงชีวิต ยุทธศาสตร์ 2 การส่งเสริมการขับเคลื่อนการพัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหาสังคม ยุทธศาสตร์ 3 การเสริมพลังและสร้างการมีส่วนร่วม และ ยุทธศาสตร์ 4 การส่งเสริมระบบบริหารราชการ ตามหลักธรรมาภิบาล) สรุปแยกเป็น 2 ส่วน คือ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

1.1 ผลการสังเคราะห์งานวิจัยพบว่า บุคลากรยังขาดความรู้ความเข้าใจ องค์ความรู้และทักษะการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และยังไม่สามารถปฏิบัติงานได้เต็มตามศักยภาพ ในกลุ่มการเคหะพบว่า การเผยแพร่ให้ความรู้แก่ประชาชนเรื่องการผ่อนชำระยังไม่เพียงพอ ส่งผลให้เกิดปัญหาในเรื่องการยึดคืน และการกู้เงินนอกระบบ ทำให้ไม่สามารถผ่อนส่งที่อยู่อาศัยได้ กลุ่มชุมชนและสังคมพบว่าองค์กรชุมชนมีปัญหาเรื่องไม่มีศักยภาพในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีสาเหตุหนึ่งมาจากกระทรวงฯ มีข้อจำกัดด้านงบประมาณ และขาดการวิเคราะห์งานสำหรับบุคลากร กลุ่มผู้สูงอายุ และกลุ่มผู้ด้อยโอกาสและคนพิการ ส่วนหนึ่งไม่สามารถเข้าถึงสวัสดิการภาครัฐได้ ทำให้คุณภาพชีวิตต่ำ ดังนั้นเพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 1 และ 2 กระทรวงฯ ควรพิจารณาทบทวนเรื่องงบประมาณ ควรพัฒนาบุคลากรให้เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองดีขึ้น โดยการให้บุคลากรในหน่วยงานได้วิเคราะห์งาน (job analysis) และเรียนรู้เรื่องมาตรฐานและตัวชี้วัดการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.2 ผลการสังเคราะห์งานวิจัยพบว่า ฐานข้อมูลที่พัฒนาขึ้นยังไม่สมบูรณ์และไม่เป็นปัจจุบัน ได้แก่ กลุ่มการเคหะ กลุ่มเด็กและเยาวชน กลุ่มชุมชนและสังคม กลุ่มครอบครัว กลุ่มผู้ด้อยโอกาสและคนพิการ กลุ่มสตรี และกลุ่มผู้สูงอายุ จึงมีปัญหาในการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์และอ้างอิงได้ นอกจากนี้ยังพบว่าองค์กรระดับชุมชนไม่มีศักยภาพในการพัฒนาทักษะความสามารถด้านการจัดทำฐานข้อมูลและการประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน ในขณะที่กลุ่มผู้ด้อยโอกาสและคนพิการยังมีปัญหาไม่สามารถเข้าถึงระบบสวัสดิการทางสังคมได้อย่างเท่าเทียมกันทุกกลุ่มและทุกระดับ เนื่องจากฐานข้อมูลไม่สมบูรณ์และการประชาสัมพันธ์ ดังนั้นเพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 1 และ 2 กระทรวงฯ ควรเร่งดำเนินการจัดทำและพัฒนาระบบฐานข้อมูลและสารสนเทศให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย และประชาสัมพันธ์ให้ทราบทั่วถึงกันทุกฝ่าย ในการนำฐานข้อมูลไปใช้ร่วมกัน ทั้งนี้อาจมีการแบ่งลำดับขั้นของความลับในการเข้าถึงข้อมูล เพื่อให้สามารถนำไปใช้เพื่อการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

1.3 ผลการสังเคราะห์งานวิจัยพบว่า ยุทธศาสตร์ของกระทรวงฯ มีความเป็นนามธรรมสูง ขับเคลื่อนยาก และมีความหลากหลาย ไม่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย และรวมทั้งมีข้อจำกัดในการแปลงยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งควรต้องมีการขยายความและปรับปรุงยุทธศาสตร์ให้สามารถดำเนินการได้ในทางปฏิบัติ ดังนั้นเพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 2 และ 3 กระทรวงฯ ควรร่วมกันจัดทำแผนที่ยุทธศาสตร์ (road map) และแผนปฏิบัติการ (action plan) สำหรับการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ระหว่างผู้บริหารระดับนโยบายกับเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติของกระทรวงฯ เพื่อให้บุคลากรทุกระดับมีความเข้าใจที่ชัดเจนในเป้าประสงค์ ยุทธศาสตร์ มาตรฐานและตัวชี้วัด

1.4 ผลการสังเคราะห์งานวิจัยพบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นงานวิจัยเฉพาะกลุ่ม และเป็นงานวิจัยเอกวิทยาการ (สาขาวิชาเดียว) แต่ปัจจุบันปัญหาสังคมมีความซับซ้อนและเกี่ยวข้องกับแต่ละมิติในสังคมมากขึ้น ดังนั้นการวิจัยเพื่อการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ที่เฉพาะกลุ่มจึงไม่สามารถแก้ปัญหาสังคมที่ซับซ้อนเหล่านั้นได้อย่างครอบคลุม จำเป็นต้องอาศัยการบูรณาการงานวิจัยให้เป็นแบบสหวิทยาการ ผลการวิจัยสหวิทยาการนอกจากจะได้ข้อค้นพบที่สามารถตอบคำถามวิจัยได้ตรงตามสภาพความเป็นจริงของโลกมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 3 ของกระทรวงฯ แล้ว ยังเป็นการเปิดโอกาสให้บุคลากรของกระทรวงฯ ได้ทำงานร่วมกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน และสร้างความรู้ร่วมกัน อันจะนำไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในอนาคต

1.5 ผลการสังเคราะห์งานวิจัยพบว่า มีงานวิจัยส่วนหนึ่งใช้วิธีวิทยาการวิจัยที่ยังไม่ถูกต้องสมบูรณ์ตามหลักวิชาหลายด้าน เช่น การเขียนสมมติฐาน ขอบเขตและข้อจำกัดของการวิจัย และการเลือกกลุ่มตัวอย่าง/ผู้ให้

ข้อมูล จึงควรจะต้องมีการพัฒนาบุคลากรของกระทรวงฯ ให้มีศักยภาพในการวิจัยรวมทั้งการสังเคราะห์งานวิจัยสูงขึ้น และจูงใจให้มีการวิจัยร่วมกันเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 3 บุคลากรที่ได้รับพัฒนาจะสามารถผลิตงานวิจัยที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น สามารถสังเคราะห์งานวิจัยได้อย่างมีความตรง สามารถให้คำแนะนำด้านการวิจัยที่มีคุณค่าแก่ผู้ปฏิบัติในหน่วยงานอื่นได้มากขึ้น และสามารถประสานงาน/ให้คำปรึกษาแก่นักวิจัยภายนอกให้ได้งานวิจัยที่มีคุณภาพและมาตรฐาน อันจะนำไปสู่การใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเป็นฐานในการพัฒนางานด้านการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มากยิ่งขึ้น

1.6 ผลการสังเคราะห์งานวิจัยพบว่า กลุ่มผู้ด้อยโอกาสและคนพิการเป็นกลุ่มที่ต้องเผชิญกับความเสียหายทางสังคมในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ไม่ได้ได้รับความเท่าเทียมตามสิทธิที่ควรได้รับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นกลุ่มที่ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนเป็นอย่างมาก ทำให้เกิดปัญหาที่ตามมา เช่น ปัญหาสุขภาพเสถียร การขายบริการทางเพศ พฤติกรรมรุนแรง ในกลุ่มครอบครัวพบว่าชุมชนไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการป้องกันและแก้ไข ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว และไม่มีการรวมพลังของสมาชิกในชุมชน รวมทั้งยังพบว่าผู้สูงอายุอยู่ในสถานการณ์ ความเสี่ยง ในการดำรงชีวิตให้อยู่รอด การถูกทำร้าย ถูกกดขี่ ด้านร่างกาย จิตใจ หรือถูกเอาเปรียบในสิทธิอันชอบธรรมอื่น ๆ และสภาวะที่สุขภาพกายและใจไม่สามารถดูแลช่วยเหลือตนเองได้ ครอบครัว สังคมขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผู้สูงอายุ และสภาพจิตใจของบุคคลเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ เพื่อให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์ที่ 1-3 กระทรวงฯ ควรมีการเร่งรัดการจัดทำกฎหมายสิทธิมนุษยชนให้เสร็จโดยเร็วและบังคับใช้กฎหมายให้เกิดผล เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อคนกลุ่มนี้ ควรรณรงค์และพัฒนาศักยภาพในการต่อต้านการใช้ความรุนแรงในครอบครัว ควรส่งเสริมการเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุทั้งทางด้านสุขภาพและเศรษฐกิจ และควรส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักในความสำคัญของการมีสุขภาพองค์รวมตลอดช่วงชีวิต โดยดำเนินการผ่านสมาชิกและองค์กรชุมชน

1.7 ผลการสังเคราะห์งานวิจัยพบว่า กลุ่มผู้ด้อยโอกาสมีสภาพปัญหาที่เกี่ยวข้องกับประเทศเพื่อนบ้านเป็นอย่างมาก เช่น ปัญหาการค้ามนุษย์ การเคลื่อนย้ายแรงงานต่างด้าว ผ่านประเทศเพื่อนบ้านเพื่อส่งต่อไปยังประเทศเป้าหมาย โดยที่กฎหมายประเทศไทยไม่สามารถใช้บังคับได้ ปัญหาดังกล่าวมีผลทำให้ปัญหาด้านกลุ่มเสี่ยง คือ กลุ่มผู้ด้อยโอกาสและคนพิการ กลุ่มเด็กและเยาวชน และกลุ่มสตรีของไทยทวีความรุนแรงมากขึ้น เพื่อให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์ที่ 2 กระทรวงฯ ควรจะเสริมสร้างความเข้มแข็งของหน่วยงานที่ทำหน้าที่สอดส่องดูแลกลุ่มเสี่ยงทั้งหลาย รวมทั้งการสร้างเสริมความเข้มแข็งของเครือข่ายการทำงานร่วมกันระหว่างประเทศ ด้านการเฝ้าระวังปัญหาการค้ามนุษย์ แรงงานข้ามชาติ คนขายขบ คนไร้สัญชาติ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและให้ความช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสมและทันที่

1.8 ผลการสังเคราะห์งานวิจัยพบว่า กระบวนทัศน์ทางสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนไปเป็นบริโภคนิยม อาจเป็นสาเหตุก่อให้เกิดกลุ่มเสี่ยงต่อการค้าประเวณีเปลี่ยนจากการถูกล่อลวงเป็นความสมัครใจ กระบวนทัศน์ที่คงทนเกี่ยวกับการมีอำนาจเหนือกว่าของเพศชาย ทำให้กลุ่มสตรียังคงไม่ได้รับความเท่าเทียมหรือเสมอภาคในด้านต่าง ๆ ของชีวิต ส่งผลให้เกิดปัญหาสังคมตามมาหลายประการ เช่น ปัญหาการค้าหญิง การกระทำรุนแรงทางเพศ นอกจากนี้ เด็กไม่ได้รับการยอมรับในโรงเรียน และการขาดโอกาสที่จะได้รับการส่งเสริมให้ได้เรียนรู้ตามความสามารถและความสนใจ อาจเป็นสาเหตุให้เด็กถูกชักจูงไปในทางที่ผิด หรือเกิดความรู้สึกเป็นคนนอกสังคม ปัญหาเหล่านี้ต้องการความร่วมมือในการแก้ปัญหาระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งระดับบุคคล ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และสังคม ดังนั้นเพื่อให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์ที่ 1-3 กระทรวงฯ ควรจะมีนโยบายเสริมสร้างความเข้มแข็งของหน่วยงานที่ทำหน้าที่สอดส่องดูแลกลุ่มเสี่ยงเหล่านี้ และส่งเสริมการเปิดพื้นที่สร้างสรรค์ทางสังคมให้มากขึ้น

โดยสรุป ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายข้างต้นเน้นความสำคัญของการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ที่ 1-3 ซึ่งแม้ว่าจะมีลักษณะบูรณาการระหว่างหน่วยงาน แต่ก็ยังไม่สมบูรณ์ หากกระทรวงฯ ได้พิจารณาการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ที่ 4 ในรูปของการจัดตั้งหน่วยงานใหม่ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะในด้านการประสานงานระหว่างกลุ่มงานทั้งหมดในด้านการเคหะ เด็กและเยาวชน ชุมชนและสังคม ครอบครัว ผู้ด้อยโอกาสและคนพิการ สตรี และผู้สูงอายุ เพื่อขับเคลื่อนให้เกิดการดำเนินงานอย่างเป็นระบบนับตั้งแต่ 1) การประสานงานเพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การวิเคราะห์ SWOT ของกระทรวงฯ 2) การประสานงานให้มีการนำผลมาใช้ในการวางแผนพัฒนาระยะยาว แผนที่น่าทาง แผนปฏิบัติการ 3) การประสานงานเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผน 4) การติดตามกำกับการดำเนินงาน และการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นปัจจุบัน 5) การประสานงานเพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานแบบรวมพลัง 6) การนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงแผนการดำเนินงาน เพื่อเข้าสู่วงจรการดำเนินงานรอบที่สอง (ขั้นตอนที่ 1-6) จะเห็นว่าภาระงานของหน่วยงานใหม่คือการประสานงานที่มีผลทำให้การปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นๆ ในกระทรวงฯ เป็นไปอย่างถูกต้องตามแผน ยุติธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้ ตรงตามหลักธรรมาภิบาล

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ผลการสังเคราะห์งานวิจัยพบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยเชิงบรรยาย/ศึกษา แต่มีงานวิจัยจำนวนน้อยมากที่เป็นงานวิจัยปฏิบัติการ และเป็นงานวิจัยและพัฒนา เพื่อพัฒนาและส่งเสริมงานวิจัยให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์ที่ 1 กระทรวงฯ ควรให้ความสำคัญกับแผนการวิจัยแบบวิจัยและพัฒนา เพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่เป็นนวัตกรรมสร้างสรรค์ ในการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

2.2 ผลการสังเคราะห์งานวิจัยพบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่เน้นเรื่องบทบาทการคุ้มครองทางสังคม ของสถาบันทางสังคม ชุมชน และเครือข่าย แต่มีงานวิจัยน้อยเกี่ยวกับทุนทางสังคม และการใช้ประโยชน์ในการพัฒนาสังคม เพื่อให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์ที่ 2 กระทรวงฯ ควรสนับสนุนการวิจัยส่งเสริมการนำศักยภาพของชุมชน และบุคคลมาใช้เป็นทุนในการพัฒนาประเทศ โดยการเน้นการวิจัยด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น เกษตรอินทรีย์ การนำสมุนไพรมาทำเวชสำอาง ยารักษาโรค สปา การส่งเสริมให้นุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นต้น

2.3 ผลการสังเคราะห์งานวิจัยพบว่า กลุ่มผู้ด้อยโอกาสและคนพิการมีงานวิจัยส่วนใหญ่เป็นเชิงสำรวจและติดตามผลและประเมินโครงการด้านการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมและการจัดสรรงบประมาณเพื่อสวัสดิการสังคม แต่มีงานวิจัยน้อยด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ดังนั้น กระทรวงฯ จึงควรทำวิจัยด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในกลุ่มผู้ด้อยโอกาสและคนพิการ ตามยุทธศาสตร์วิจัยที่ 3 เช่น การวิจัยเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้พิการให้สามารถดำรงชีวิตและพึ่งพาตนเองได้

2.4 ผลการสังเคราะห์งานวิจัยพบว่า ยังไม่มีการวิจัยเกี่ยวกับพัฒนาระบบบริหารจัดการข้อมูลและสารสนเทศ ดังนั้น กระทรวงฯ จึงควรสนับสนุนชุดโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบบริหารจัดการข้อมูลและสารสนเทศของกระทรวงฯ ตามยุทธศาสตร์วิจัยที่ 7 ทั้งนี้โครงสร้างของระบบต้องสามารถรองรับการทำงานของระบบย่อยทุกระบบของกระทรวงฯ ได้ ต้องสามารถเชื่อมต่อระบบฐานข้อมูลจากกระทรวงฯ และหน่วยงานอื่นๆ ได้ และต้องสามารถประมวลผลข้อมูลได้ทุกระดับการทำวิจัย

2.5 ผลการสังเคราะห์งานวิจัยพบว่า ยังไม่มีการวิจัยเกี่ยวกับมาตรการการรับมือกับภัยพิบัติ ดังนั้น กระทรวงฯ จึงควรสนับสนุนการวิจัยเพื่อเฝ้าระวังและรับมือกับภัยพิบัติธรรมชาติและภัยพิบัติที่มนุษย์สร้างขึ้น ตามยุทธศาสตร์วิจัยที่ 8 โดยครอบคลุมเรื่องการประสานงานเพื่อแสวงหาความช่วยเหลือที่มีประสิทธิภาพจากทั่วโลก เพื่อให้การฟื้นฟูล่วงเร็วที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

2.6 ผลการสังเคราะห์งานวิจัยได้ข้อค้นพบทางวิชาการในแต่ละกลุ่มเป้าหมาย ในรูปของความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปร/ประเด็นอุปลักษณะน์ ดังนั้น กระทรวงฯ จึงควรสนับสนุนการวิจัยเพื่อตรวจสอบข้อมูลเชิงประจักษ์ว่าวิธีการหรือนวัตกรรมเหล่านั้นจะสามารถทำให้เกิดการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้มากน้อยเพียงใด เพื่อนำข้อค้นพบไปกำหนดเป็นนโยบายในการขับเคลื่อนการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ที่ยั่งยืนต่อไป